

2025-09-16

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm
Land

Lena Orpana
070-4819107
lena.orpana@tco.se

Bättre förutsättningar för klimatanpassning SOU 2025:51

TCO har beretts möjlighet att inkomma med yttrande över utredningen "Bättre förutsättningar för klimatanpassning" SOU 2025:51.

TCO välkomnar en utredning om hur det svenska samhället ska anpassas till ett förändrat och mer oberäkneligt klimat.

TCO tillstyrker förslagen till klimatanpassning i befintlig lagstiftning. Det bör dock beaktas att dessa förslag sannolikt leder till utökade uppgifter för kommunerna. Naturolyckor drabbar människor i deras närområde och kommer därigenom att påverka kommunerna och deras ansvarsområden. Många av utredningens förslag är därför fokuserade på kommunal nivå. TCO menar att kommunerna kan behöva ytterligare resurser för att implementeringen av förslagen ska göras på ett fullgott sätt.

Statens ansvar

Staten behöver ta ansvar för en större andel av kostnaden avseende strategiskt arbete för klimatanpassning i kommuner och regioner. Den kommunala inkomstskatten bör inte höjas, utan kostnaden bör hellre belasta andra skattebaser än arbete.

Kommunernas förutsättningar

Kommunerna behöver ha långsiktiga planeringsförutsättningar kring exempelvis statsbidrag, kunskapsstöd, samordning och nationella klimatmål för att kunna säkerställa en god arbetsmiljö och attraktiva arbetsplatser, och samtidigt öka takten i arbetet med klimatanpassning- och omställning.

Kompetensfrågor

Vad gäller kostnadsfrågan så anser TCO att den bör kopplas till långsiktiga ansvars- och kompetensfrågor avseende klimatomställningen. TCO vill se särskilda satsningar på kompetensutveckling i klimat- och miljöfrågor för anställda i kommuner.

Kommunernas tjänstemän behöver ha rätt kompetens för uppdraget. De är nyckelpersoner i kommunernas klimatarbete, såsom bland annat hållbar offentlig upphandling, stadsplanering, förebyggande

och hantering av konsekvenser av naturolyckor, såsom arbetsmiljöaspekter och konsekvenser för verksamheter. Har kommunerna rätt kompetens på plats så blir det också lättare att identifiera kostnaderna och samtidigt kunna minska dem innan eventuell kris.

Riktlinjer

TCO delar utredningens bild av hindren för klimatanpassning, särskilt vad gäller punkterna "Ansvarsfördelning och rådighet" samt "Kunskap och utbildning". Men TCO ställer sig tveksam till att utredningens ställningstagande att inte se som sin uppgift att utreda frågorna om kompetensbehov och kompetensbrist.

TCO instämmer i utredningens bedömning att det vore värdefullt med etablerade nationella riktlinjer för val av klimatscenarier och riskbedömning. Sådana riktlinjer skulle underlätta för beslutsfattare att hantera befintliga osäkerheter och komma fram till beslut.

TCO ställer sig positivt till förslagen om nya krav på kommuner att redovisa planer på förebyggande klimatanpassningsåtgärder och tillhandahålla underlag när fastighetsägare ska genomföra klimatanpassningsåtgärder.

Klimatförändringarna kommer att föra med sig ökad nederbörd och högre risk för allvarliga skyfall, något vi ser effekterna av redan idag. TCO tillstyrker därför förslaget om att reglera dagvattnets kapacitet i lag.

Arbetsmiljön

I takt med att värmeböljor blir alltmer vanligt förekommande ökar risken för värmerelaterade skador och dödsfall. TCO välkomnar därför förslaget 8.11 om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper, men anser att det behöver utvidgas till att omfatta anpassning av arbetsmiljön med åtgärder för skydd mot värme, smittspridning, översvämningar och stormar inom alla slags verksamheter. Arbetsmiljöverket bör ges i uppdrag att framgent i sina föreskrifter beakta behoven av klimatanpassning för att säkerställa en trygg arbetsmiljö i ett förändrat klimat.

Riksintressen

Utredningen har identifierat havsnivåhöjningar och vissa kuststräckor som ett riksintresse, som motiverar statlig finansiering. TCO instämmer i denna bedömning, men anser att det bör utredas om fler geografiska områden kan identifieras och få status av riksintressen. Effekter av lokala naturolyckor kan få rikstäckande konsekvenser och drabba områden av nationellt intresse även utanför kustregionerna, såsom exempelvis rikstäckande transportleder.

Finansiering, avgifter

Vad gäller förslaget till finansieringsmodell, där kommunen ges möjlighet att ta ut en avgift av fastighetsägare som får nytta av en klimatanpassningsåtgärd, så bedömer TCO att modellen sannolikt är rimlig utifrån kommunallagens bestämmelser. Men TCO vill ändå peka på komplexiteten i modellen gällande riskbedömning, fördelningen av kostnader samt möjligheten till överklagande, vilka sammantaget medför risker för att viktiga åtgärder för klimatanpassning fördröjs eller uteblir. Mot bakgrund av detta är ytterligare utredning av modellens funktionssätt motiverat.

Therese Svanström
Ordförande

Lena Orpana
Utredare